

Държавно горско стопанство – Оряхово: винаги по пътя на прогреса

Какво да разкажем за днешния ден на Държавното горско стопанство – Оряхово? Въпросът е основателен, защото разказа за това дунавско стопанство просто не сме го прекъсвали. От началото на 2011 г., когато е още в състава на РДГ – Берковица, през утвърждаване на авторитета му на една не само красива, но и стабилна горска единица като териториално поделение на Северо-западното държавно предприятие

– Враца, ДГС – Оряхово „лети“ все нагоре. И ни влече да отидем там отново и отново, защото откриваме всеки път нещо прогресивно, нещо авторитетно и нещо уникално, което го няма по други места. Такъв е екипът на това Стопанство, ръководен от инж. Снежана Гарданска – не лежи на старите си лаври, а се стреми да покачва нивото на успеха си и финансовата си стабилност, независимо от нивото на Дунава,

на чийто благотворен десен хълбок лежи голяма част на Оряховското стопанство. А това мислите ли, че е лесно, когато времената са трудни?

Ето и кратката визитка на ДГС – Оряхово. Управлява и стопанисва горските територии на 4 северозападни общини – Оряхово, Козлодуй, Мизия и с. Хайредин, на обща площ 5514 ха, от тях държавна горска собственост е 3292 хектара. Горите и свободните (голи) площи, обособени в тополово стопанство, са 1698 ха, от които залесени – 1235 ха, в т.ч. 1012 ха топови култури (32 % от площта на държавните горски територии), разположени по бреговете ивици на реките Дунав и Огоста – с площ 743 ха, и по островите – Козлодуй (638 ха), Лесковец/Есперанто (144 ха) и Език/Масата (173 ха). Дунавският бряг на територията на Стопанството се простира на 60 км – от 708-я километър при Козлодуй до 648-я километър при с. Долни

Колективът на ДГС – Оряхово, с директор инж. Снежана Гарданска, зам.-директор инж. Емилия Тодорова и главен счетоводител Цецка Стоянова пред реновираната сграда на Стопанството

Вадин. В по-широките части на Дунавския бряг са изградени диги, които предпазват низините от прилива на високите води.

Общата площ на държавните горски територии със защитни и специални функции е 2267 ха (69 %). За опазване на природни местообитания по Закона за биологичното разнообразие голяма част от територията на Стопанството е включена в обявените защитени зони – „Остров“, „Острови Козлодуй“, „Козлодуй“, „Островска степ – Вадин“ и „Река Огоста“. В защитените зони са установени крайречни горски местообитания – 246 ха 91Е0 и 11 ха 91F0. ДГС – Оряхово, е известно с дейността си за опазване и възстановяване на заливните гори на българските дунавски острови. От 2003 г. на островите Пронтогири (Сврака) и 9 септември не се провеждат горскостопански мероприятия и те са оставени за естествено възобновяване. Новообразуваните гори покрай тези острови са 97 хектара.

Техни величества тополите

Създадените култури от тополи, естествените върбови формации и брястът определят облика на Дунавското поречие в района на ДГС – Оряхово. Тополови насаждения на различна възраст, на различни острови и крайбрежия видяхме много. Ако трябва да се нарисува една картина на Оряховското стопанство, то тя ще е със заглавие „Тополово царство“.

Тополата и върбата са на „своите“ месторастения – влажни до мокри, и създават високопродуктивни горски култури. Технологиията на създаването им се изпълнява стриктно – след сечта се изкореняват пълновете и се провежда обработка, риголване на почвата и разполагане на посадните места по строго възприетата схема за засаждане. Подготовката на почвата за залесяване с тополя е напълно механизмирана и е разходът с най-висока тежест при създаване на културите, но той има своята висока възвръщаемост. Все пак разходите, които се влагат за създаването на една култура, трябва да се върнат с печалба.

Съвсем на брега на Дунав виждаме прекрасен пример за старанието, което се влага в залесяването на тополя – стройните редици на фиданките в култура

от 44 дка на впечатляваща височина. Не познахме кога са залесени, а се оказа, че само преди един месец – през декември миналата година, с установения от добрата

9-годишна тополова култура на остров Масата

Възстановяване на местната растителност на острова

Достолепна останка от миналото на острова – сред тополовите култури е вековният дъб

практика тополов култивар Р. ВЛ.

ДГС – Оряхово, има собствен разсадник – „Галово“, в който всички дейности се извършват от опитни и съвестни собствени работници. Това е необходимо, защото отглеждането на фиданки за един вегетационен сезон е мероприятие с изключителен интензитет и всяко забавяне или пропуск на възприетата технология влошава качеството им. Стопанството е закупило трактор с прикачен инвентар и монтира системата за капково напояване, с което са облекчени работниците и са намалени разходите за ръчен труд.

Какво има на Масата

Дори в януарския ден, оскъден на слънце, да си на остров Масата, или известен още и с името Език, не е загуба на време. На равна като огромна маса площ те сполетява усещането, че се намиращ в дворцова зала, чиито стройни колонии от тополи на различна възраст сякаш подпират небето. Вярно, сега я няма онай буйна лятна зеленина на добре развиващи се култури, която сме виждали през друг сезон, но именно тук научихме, че има такава лесовъдска работа, в която се включва целият колектив на Стопанството, като „изправяне на стъблата“. То се случва при заливането на острова при пролетното прииждане на Дунав, чиито буйни и високи води накланят дръвчетата съвсем доземи и площта заприличва на поле след бой с налягали войници. Най-запомнящото се прииждане, засегнало около 500 дка с тополови

култури, става през 2006 г., когато служителите на Стопанството с дни изправят дръвчетата. Това се налага и в други години и мероприятието се съчетава с кастрене и оформяне на чисти от клони и чепове стъбла, защото в крайна сметка тополовите култури са предназначени за производство на едра дървесина. Затова днес видяхме тези красиви природни „дворцови колонии“ да

Изправяне на стъблата на тополовите фиданки

изпълват остров Масата.

На о. Масата можем да се натъкнем, между тополовите култури, на достолепни останки от миналото – единични вековни дъбови дървета, които са като паметници на вечността и напомнят за някогашните местни видове. За възстановяването им ДГС – Оряхово, работи активно, като са залесени 14 ха с вардимски дъб, 2 ха с бяла върба и един хектар с бял бряст.

Устойчиво планиране за постигане на финансов резултат

То е в основата на всички дейности в горските територии на Стопанството, подчинени на основните цели – увеличаване на площта на горите и дървесния запас, постоянно подобряване на стопанисването и ползването на горите, повишаване на ефективността на превенцията и борбата с горските пожари, опазване на биологичното разнообразие в горските територии. Но както се казва, за успеха са важни детайлите. Именно в това е силата на ръководството на Стопанството.

По горскостопанския план на ДГС – Оряхово, средногодишното ползване на дървесина е 16 654 м³ лежаща маса, в това число 16 058 м³ от възобновителни сечи в тополови култури на площ 62 хектара. В Стопанството е възприета политиката да се увеличи възрастта за сеч на тополите. И тази политика дава своя благоприятен ефект върху финансовите резултати. През 10-годишния период от началото на действието на ГСП от 2016 г. са постигнали ползване на тополовата дървесина в размер на 369 м³/ха при плани-

рани 259 м³ на хектар. С по-високия размер на ползването на тополова дървесина на един хектар Стопанството изпълнява годишния си разчет при сеч на по-малко площи. Така средногодишното площно сечище е 48 ха при предвидени 62 хектара. А това, от своя страна, определя и залесяването на топо-

ловите сечища – върху 48 ха, което спомага за максимално бързо залесяване след приключване на сечта.

Всяка година ДГС – Оряхово, приключва с положителен финансов резултат. Не е изключение и 2024 г., въпреки затрудненията, валидни за цялата горска система при реализацията на добита-

та дървесина, той е 654 128 лева. И трябва да кажем, че това представлява 262 % спрямо разчета! Надхвърлени са и процентите на планираните приходи от продажба и ползване на дървесина, както и такси по ЗЛОД, защото на територията на Стопанството има 24 ловностопански района с обща площ 94 956 ха, които са предоставени за стопанисване на две ловни сдружения. И много важно нещо – не изостава и изпълнението на лесовъдските мероприятия в горите.

Като споменахме, че винаги намираме нещо ново в това стопанство край величествената река, ето го и него – посрещнати бяхме в обновена, при това естетично боядисана, ад-

Транспортиране на добитата на о. Козлодуй дървесина с несамоходна платформа – дубата

Капитанът на платформата инж. Мирослав Йончев

министративна сграда, която доскоро не беше изцяло собственост на ДГС – Оряхово. Дългоочакваният ремонт е станал възможен именно благодарение на финансовата стабилност на Стопанството. Затова през 2022 г. е закупен първият етаж на административната сграда и през 2023 г. е направен ремонт на покрива, подмяна на дограма и външна изолация на сградата.

Черешката на тортата

За „десерт“ домакините ни показаха нещо, което няма да видите никъде другаде. За него не знае дори интернет и ако се поинтересувате, ще ви прати да четете за... Дубай. Екипът ни бе поканен, любезно и с поднесен приятен горещ чай, да се качим на интересно водно транспортно средство, което тук наричат дубата. От брега на град Козлодуй през широкия ръкав на Дунав, на който работниците от въпросната дуба казват Малкия Дунав, потеглихме за остров Козлодуй. Островът с дължина 12 км е третият по големина сред 64-те български дунавски острова. На него сега води дърводобив фирма, на която няма да посочим името, но по думите на ръководството на Стопанството тя много добре се справя със задълженията си.

Да те возят на такава несамостоятелна платформа само по себе си е приключение, но за обслужващия персонал е просто работа, която, както казва „капитанът“ на дубата, а иначе специалист „Лесовъдство“ в щатното разписание на ДГС – инж. Мирослав Йончев, е хубава, защото се върши с много любов. Тук е и инж. Венелин Калинов – старши лесничей в ДГС – Оряхово, защото дейността трябва да е под контрол.

От средата на дунавския ръкав виждаме много хубави тополови насаждения на острова, а на брега му са подредени високи фигури от вече добитата дървесина. Опираме в брега на острова и сега е ред на дървесината – 15 кубика, да се натовари на внушителен сортиментовоз, който се качва на дубата, която на ден прави 8 – 9 курса между острова и Козлодуйския бряг. Всеки път с тополовите трупи на плавателното средство се „качват“ и десетки килограми тежка мокра островна кал и... три малки кученца, които всички обичат и хранят, но не позволяват те да се разхождат

из платформата. Докато акостираме на брега, работниците с лопати остъргват до блясък пода на нашия воден транспорт. Дървесината се разтоварва на временния склад и оттам се експедира до потребители.

Дунавът невиняги е бял и тих, създава проблем за работата по него с ту високи, ту ниски води, но уникалната дуба и отговорните служители ще са тук до пълното оползотворяване на добитата дървесина на о. Козлодуй.

Какво е да си ръководител

Края на нашето посещение в Държавното горско стопанство в Оряхово оставихме за главната фигура в него – инж. Снежана Гарданска, 21 години директор. Без преувеличение обаче я наричаме началото, защото тя е истински водач и вдъхновител на всичко, което колективът на Стопанството постига. Когато е назначена за ръководител на ДГС – Оряхово, тя си дава дума да го изведе на челно място и сега едва ли има основание да каже, че това са били гръмки думи. Инж. Гарданска просто го е направила.

Бойното кръщение на инж. Гарданска, която преди това е работила в родопските гори, е първото ѝ залесяване с топола, което като мащаб звучи немислимо днес – 1111 дка, тогава годишният план, който Стопанството изпълнява есента за 2 месеца. Така днес тя вече може да види резултата от първите си залесявания във финансовите приходи на Стопанството и остава горещ привърженик на залесяването в този благодатен район, макар отдавна мащабите да не са същите. Миналата година в държавните горски територии на ДГС – Оряхово, са създадени 215 дка нови гори, като 205 дка от тях с топола и 10 дка с контейнерни фиданки бял бряст, произведени в разсадник „Локорско“, и 10 дка с бял бряст за възстановяване на местните дървесни видове на о. Есперанто.

Посветила се на тополовото лесовъдство, тя от 2003 г. започва да си води лични записки под наименованието „Справка за тополите“ – състояние, планиране, бъдеще, които попълва и до днес. Именно те ѝ помагат да бъде и професионалист в тази област, и управленец. И водят към детайлите, за които споменахме. Когато инж. Гардан-

Инж. Снежана Гарданска – директор на ДГС – Оряхово

ска въвежда практиката сечта на тополовата култура да започва след 18-ата ѝ година, тя доказва, че това е икономически по-изгодно.

В какъвто и проект да се включва ДГС – Оряхово, той винаги се довежда докрай и изпълнението му е успешно.

Решението на инж. Гарданска да се създаде малка агролесовъдска система – отглеждат се тикви в свободните площи на разсадника, също е част от детайлите за постигане на приходи за Стопанството.

Не само засиленият контрол, но и съвместната работа с институциите довеждат до намаляване на нарушенията в обособените 7 охранителни участъка. Пожарите в горите, особено в горещото лято на 2024 г., пък оформят друга тенденция – те в повечето случаи идват от земеделските площи и трябва да се търси решение за превенцията им. И я разбираме, когато казва: „Буквално ми се плаче, когато огънят унищожава създадените с толкова труд култури“.

И тъй като инж. Гарданска наистина се е посветила на професията изцяло, всяко нейно действие винаги е с поглед в бъдещето на ДГС – Оряхово: „В момента нямам притеснения, че и днес да си тръгна, поне за следващите 20 години оставям на колектива едно добре подредено Стопанство“.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки: Йордан ДАМЯНОВ